

KVANTNA MEHANIKA

Drugi kolokvij 16. 5. 2023.

ZADATAK 1 Razmotrite sustav čija je valna funkcija jednaka

$$\psi(\theta, \phi) = \frac{1}{2} Y_0^0(\theta, \phi) + \frac{1}{\sqrt{3}} Y_1^1(\theta, \phi) + \frac{1}{2} Y_1^{-1}(\theta, \phi) + \frac{1}{\sqrt{6}} Y_2^2(\theta, \phi)$$

- (a) Je li ψ normalizirana?
 (b) Je li ψ svojstvena funkcija za L^2 i L_z ?
 (c) Izračunajte $L_{\pm}\psi$ i $\langle \psi | L_{\pm} | \psi \rangle$.
 (d) Ako mjerimo z -komponentu orbitalnog angularnog momenta, nađite vjerojatnost da izmjerimo 0 , \hbar , $-\hbar$ i $2\hbar$.

Uputa: za operatore podizanja i spuštanja L_+ i L_- vrijede uobičajene relacije

$$L_{\pm} = L_x \pm iL_y$$

$$L_{\pm} Y_l^m(\theta, \phi) = \hbar \sqrt{l(l+1) - m(m \pm 1)} Y_l^{m \pm 1}(\theta, \phi)$$

ZADATAK 2 (a) Čestica spina 1 i čestica spina 2 miruju u konfiguraciji u kojoj je ukupni spin 3 i z -komponenta ukupnog spina 1, u jedinicama \hbar . Ako mjerimo z -komponentu spina čestice 2, koje vrijednosti ćete dobiti i s kojim vjerojatnostima?

(b) Elektron sa spinom $m_s = -1/2$ nalazi se u stanju ψ_{510} u vodikovom atomu. Ako biste mogli mjeriti ukupni angularni moment elektrona (bez spina protona), koje vrijednosti biste dobili i s kojim vjerojatnostima?

ZADATAK 3 Nađite energiju osnovnog stanja ($l = 0$) i valnu funkciju za Hulthénov potencijal

$$V(r) = -\frac{V_0 e^{-ar}}{1 - e^{-ar}}$$

gdje je $V_0 > 0$.

Uputa: potražite rješenje radijalne Schrödingerove jednadžbe u obliku

$$\psi(r) = \frac{A}{r} e^{-\gamma r} (1 - e^{-ar})$$

gdje je A konstanta. Koji uvjet mora zadovoljavati konstanta γ ?

1.

(a) Treba proveriti je li

$$\int |\psi|^2 d\Omega = 1$$

Sfern harmonici su ortogonalne funkcije

$$\int d\Omega Y_{\ell}^{m*} Y_{\ell'}^{m'} = \delta_{\ell\ell'} \delta_{mm'}$$

pa je, na primjer

$$\int Y_1^{1*} Y_2^2 d\Omega = \delta_{21} \delta_{21} = 0$$

$$\int Y_1^{1*} Y_1^1 d\Omega = \delta_{11} \delta_{11} = 1$$

Tako,

$$\begin{aligned} \int |\psi|^2 d\Omega &= \left(\frac{1}{2}\right)^2 + \left(\frac{1}{\sqrt{3}}\right)^2 + \left(\frac{1}{2}\right)^2 + \left(\frac{1}{\sqrt{6}}\right)^2 \\ &= \frac{1}{4} + \frac{1}{3} + \frac{1}{4} + \frac{1}{6} = \frac{3+4+3+2}{12} = 1 \end{aligned}$$

ψ je normalizirana.

$$\begin{aligned} (b) \quad \vec{L}^2 \psi &= \frac{1}{2} \vec{L}^2 Y_0^0 + \frac{1}{\sqrt{3}} \vec{L}^2 Y_1^1 + \frac{1}{2} \vec{L}^2 Y_1^{-1} \\ &\quad + \frac{1}{\sqrt{6}} \vec{L}^2 Y_2^2 \\ &= \frac{1}{2} \cdot 0 + \frac{1}{\sqrt{3}} \cdot 2\hbar^2 Y_1^1 + \frac{1}{2} \cdot 2\hbar^2 Y_1^{-1} + \frac{1}{\sqrt{6}} \cdot 6\hbar^2 Y_2^2 \end{aligned}$$

$$\neq \lambda_e \psi$$

ψ nije svojstvena za \vec{L}^2 .

$$L_2 \psi = \frac{1}{2} \cdot 0 + \frac{1}{\sqrt{3}} \cdot \hbar Y_1^1 + \frac{1}{2} \cdot (-1) \hbar Y_1^{-1} + \frac{1}{\sqrt{6}} 2 \hbar Y_2^2$$

$$\neq \lambda_m \psi$$

ψ nije svojstvena za L_2 .

(c)

$$L_+ \psi = \frac{1}{2} L_+ Y_0^0 + \frac{1}{\sqrt{3}} L_+ Y_1^1 + \frac{1}{2} L_+ Y_1^{-1} + \frac{1}{\sqrt{6}} L_+ Y_2^2$$

$$L_+ Y_0^0 = 0$$

$$L_+ Y_1^1 = \hbar \sqrt{\underbrace{2-2}_{=0}} Y_1^2 = 0$$

NE POSTOJI

$$L_+ Y_1^{-1} = \hbar \sqrt{\underbrace{2-(-1)(-1+1)}_{=0}} Y_1^0 = \sqrt{2} \hbar Y_1^0$$

$$L_+ Y_2^2 = \hbar \sqrt{2 \cdot 3 - 2 \cdot 3} Y_2^3 = 0$$

NE POSTOJI

Prema tome,

$$L_+ \psi = \frac{1}{2} \cdot \sqrt{2} \hbar Y_1^0$$

$$L_- \psi = \frac{1}{2} L_- Y_0^0 + \frac{1}{\sqrt{3}} L_- Y_1^1 + \frac{1}{2} L_- Y_1^{-1} + \frac{1}{\sqrt{6}} L_- Y_2^2$$

$$L_- Y_0^0 = 0$$

$$L_- Y_1^1 = \hbar \sqrt{2-0} Y_1^0 = \sqrt{2} \hbar Y_1^0$$

$$L_- Y_1^{-1} = \hbar \sqrt{2-(-1)(-2)} Y_1^{-2} = 0$$

NE POSTOJI

$$L_- Y_2^2 = \hbar \sqrt{2 \cdot 3 - 2 \cdot (1)} Y_2^1 = 2 \hbar Y_2^1$$

Dobycemo

$$L_- \psi = \frac{\hbar}{\sqrt{3}} \sqrt{2} Y_1^0 + \frac{1}{\sqrt{6}} \cdot 2\hbar Y_2^1 //$$

Prospecte vyeduvati

$$\begin{aligned} \langle \psi | L_+ | \psi \rangle &= \langle \psi | (L_+ | \psi \rangle) = \int d\Omega \psi^* \cdot \frac{\sqrt{2}}{2} \hbar Y_1^0 \\ &= 0 // \end{aligned}$$

zboj relacij ortogonalnosti.

$$\begin{aligned} \langle \psi | L_- | \psi \rangle &= \int d\Omega \psi^* \cdot \left(\hbar \sqrt{\frac{2}{3}} Y_1^0 + \frac{2}{\sqrt{6}} \hbar Y_2^1 \right) \\ &= 0 // \end{aligned}$$

(d) Normalizovani za yevnye L_2 u jedinica od \hbar

$$m=0; \quad \left| \frac{1}{2} \right|^2 = \frac{1}{4}$$

$$m=1; \quad \left| \frac{1}{\sqrt{3}} \right|^2 = \frac{1}{3}$$

$$m=-1; \quad \left| \frac{1}{2} \right|^2 = \frac{1}{4}$$

$$m=2; \quad \left| \frac{1}{\sqrt{6}} \right|^2 = \frac{1}{6}$$

2.

(a) Tablica 2×1

Početak stave:

$$\begin{aligned} |j=3, m=1\rangle &= \frac{1}{\sqrt{15}} |m_1=2, m_2=-1\rangle \\ &+ \sqrt{\frac{8}{15}} |m_1=1, m_2=0\rangle \\ &+ \sqrt{\frac{2}{5}} |m_1=0, m_2=1\rangle \end{aligned}$$

Kako sam zapisao, čestica 1 ima spin 2 pa je vjerojatnost

$$P = \left| \frac{1}{\sqrt{15}} \right|^2 = \frac{1}{15}$$

(b) Elektron: $m_s = -\frac{1}{2}$; $s = \frac{1}{2}$

$$n = 5$$

$$l = 1$$

$$m_l = 0$$

Prema tome, elektron je u stanju

$$|m_l=0, m_s=-\frac{1}{2}\rangle$$

kojeg tražimo u tablici $4 \times 1 \frac{1}{2}$ zbog $l=1, s=\frac{1}{2}$.

$$|m_l=0, m_s=-\frac{1}{2}\rangle = \sqrt{\frac{2}{3}} |j=\frac{3}{2}, m=-\frac{1}{2}\rangle$$

$$+ \sqrt{\frac{1}{3}} |j=\frac{1}{2}, m=-\frac{1}{2}\rangle$$

$$j = \frac{3}{2}; P_{1/2} = \left| \frac{1}{\sqrt{3}} \right|^2 = \frac{1}{3}$$

$$j = \frac{1}{2}; P_{3/2} = \left| \sqrt{\frac{2}{3}} \right|^2 = \frac{2}{3}$$

3.

Radialna Schrödingerova jednačina za $l=0$ glava

$$-\frac{\hbar^2}{2m} \frac{d^2 u}{dr^2} - V_0 \frac{e^{-\alpha r} u}{1 - e^{-2r}} = E u \quad (*)$$

gde je $E < 0$, $E = -|E|$ za vezano stanje. Valna funkcija zadovoljava u zadatim je utraži

$$\psi(r) \propto R(r)$$

pa je zlag

$$R(r) = \frac{u(r)}{r} \propto \frac{A}{r} e^{-\gamma r} (1 - e^{-2r})$$

funkcija $u(r)$ jednaka

$$u(r) = C e^{-\gamma r} (1 - e^{-2r})$$

gde je C neodređeni konstanta. Uvrstimo u (*).

$$\begin{aligned} \frac{du}{dr} &= C (-\gamma) e^{-\gamma r} (1 - e^{-2r}) + C e^{-\gamma r} \cdot (2) e^{-2r} \\ &= -C \gamma e^{-\gamma r} + C \gamma e^{-(\gamma+2)r} + C 2 e^{-(\gamma+2)r} \\ &= -C \gamma e^{-\gamma r} + C (\gamma+2) e^{-(\gamma+2)r} \end{aligned}$$

$$\frac{d^2 u}{dr^2} = C \gamma^2 e^{-\gamma r} - C (\gamma+2)^2 e^{-(\gamma+2)r}$$

Uvrstimo

$$\begin{aligned} [C \gamma^2 e^{-\gamma r} - C (\gamma+2)^2 e^{-(\gamma+2)r}] (1 - e^{-2r}) + 3 \cdot e^{-2r} \\ C e^{-\gamma r} (1 - e^{-2r}) - \gamma^2 \cdot C e^{-\gamma r} (1 - e^{-2r}) (1 - e^{-2r}) = 0 \end{aligned}$$

gdje su

$$z^2 = \frac{2mV_0}{\hbar^2} ; \quad \kappa^2 = \frac{2m|E|}{\hbar^2}$$

Kontinuitet u moireno skoktu, kao i $(1 - e^{-\alpha r})$. Odatje

$$r^2 e^{-\gamma r} - (\gamma + d)^2 e^{-(\gamma+d)r} + z^2 e^{-2(\gamma+d)r} - \kappa^2 e^{-\gamma r} (1 - e^{-\alpha r}) = 0$$

Moireno skoktu $e^{-\gamma r}$.

$$(\gamma^2 - \kappa^2) + e^{-\alpha r} [\kappa^2 + z^2 - (\gamma + d)^2] = 0$$

Budući su i $e^{-\alpha r}$ linearno nezavisne funkcije, mora biti

$$\gamma^2 - \kappa^2 = 0 \Rightarrow \gamma = \kappa$$

$$\kappa^2 + z^2 - (\gamma + d)^2 = 0$$

Ovo su dvije jednačine za γ i za E , odnosno, κ .

Dakle je

$$\kappa^2 + z^2 - (\kappa + d)^2 = \frac{\kappa^2 + z^2}{+} - \frac{\kappa^2 - 2\kappa d + d^2}{+} = 0$$

$$\boxed{\kappa = \frac{z^2}{2d} - \frac{d}{2}}$$

Prema tome, energije osnovnog stanja ($\ell=0$)

$$E = -|E| = -\frac{\hbar^2 \kappa^2}{2m} = -\frac{\hbar^2}{2m} \left(\frac{mV_0}{\hbar^2 d} - \frac{d}{2} \right)^2$$

$$\gamma = \frac{z^2}{2d} - \frac{d}{2} = \frac{mV_0}{\hbar^2 d} - \frac{d}{2}$$